

Богослов'я відповідає на ті ж питання, що і філософія, хоча і виходить при цьому з екстраординарної події богоспілкування» [2, 42]. Бог є не лише об'єктом віри, а й предметом роздумів. Неосяжний за визначенням, Бог віри задає запитання. Це питання як про Бога, так і про людину, а також і про богосотворений світ [2, 43]. Саме ця необхідність шукати відповіді на ці питання, необхідність роздумування, яке має свої власні логічні закони, і зближує богослов'я з філософією. Богослов'я залучає філософію, щоб *ставити правильні запитання*. Істинне богослов'я роздумує. А філософія в свою чергу не може ігнорувати богослов'я, бо все одно серед своїх останніх питань наштовхується на питання, породжене релігією: питання про Бога як «граничну основу» або, навпаки, як про ту «випадковість», що має вирішальне значення для вічної долі людини і визначає динаміку її духовного шляху [2, 44].

1. Академічне релігієзнавство. Підручник. За науковою редакцією професора А. Колодного. – К.: Світ Знань, 2000. – 862 с. 2. Філарет, Митрополит Минський и Слуцький, Патріарший Экзарх всея Беларуси. Путь жизнеутверждающей любви. – К.: Дух і літера, 2004. – 230 с.

Володимир Барта

Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника,
м. Івано-Франківськ

Л. ШЕСТОВ ПРО СПІВВІДНОШЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ФІЛОСОФА ТА ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКОГО ПРОЦЕСУ

Проблема співвідношення особистості філософа та історико-філософського процесу є однією з головних в історії філософії, в якій на протязі тривалого часу домінувало гегелівське трактування даного питання. Але розвиток історії філософії потребує врахування і альтернативних думок. І тому метою даного дослідження є спроба реконструювати погляди Л.Шестова, відомого російського філософа-екзистенціаліста, на дану проблему.

Л. Шестов заперечує наявність історико-філософського процесу як поступового руху до істини, в ході якого мислителі створюють свої філософські системи на основі здобутків попередників, долаючи їх обмеження та помилки. Таке розуміння історико-філософського процесу ґрунтується на ідеї існування абсолютної, єдиної істини. Але така ідея, на

думку Шестова, є ілюзією, витвором людського розуму, яка міцно укорінилася в свідомості людей і не дозволяє побачити справжню дійсність, яка є ірраціональною за своєю. Цьому підтвердження є наявність суперечностей не тільки між різними філософськими побудовами, але в середині самих побудов.

Філософ повинен шукати не абсолютну, а індивідуальну, «ні для кого не обов'язкову» істину. Тобто Шестов вважає, що історія філософії це не процес, а сукупність особистостей, які намагаються розв'язати вічні філософські проблеми. І розв'язання залежить, передусім, від життєвої долі мислителів, від їх досвіду, часом, і від випадковості. Яскравим прикладом є творчість Ф. Ніцше. Тяжка хвороба кардинально змінила хід думок мислителя, для нього філософія стала вже не розв'язанням загальнолюдських проблем, а, передусім, індивідуальних, зумовлених особистою трагедією, які він намагався вирішити виходячи з свого власного буття, не спираючись на авторитети.

В історії філософії Шестов виокремлює два напрями, які отримали назву «Афіни» і «Єрусалим». «Афіни» є символом схиляння людини перед владою «необхідності» і раціональним знанням, символом пошуку «вічних істин». До даного напрямку, який бере свій початок ще з античності, належать більшість філософів. В основі традиції «Єрусалиму» лежить заперечення і боротьба з «необхідністю» («немає нічого неможливого»), утвердження абсолютної свободи. Але свобода передбачає відсутність визначеності. І людину лякає невідоме, непередбачуване, хаос, вона всіма силами намагається їх позбутися, зробити світ передбачуваним, впорядкованим, тобто придатним для спокійного життя. Людину не влаштовує постійний пошук, вона хоче мати тверді і незмінні істини. І тому традиція «Єрусалиму» є неприйнятна для більшості, але вона є єдиним порятунком для тих, хто втратив останню надію в світі, де панує нездоланна «необхідність».

Хоча Шестов частково визнає ідейні впливи, вплив історичних обставин на видатних філософів, але все ж головне в їхній філософії – це «творчість з нічого», яка виникає з власної екзистенції мислителя, яка впливає на вибір напрямку філософствування («Афіни» чи «Єрусалим»).